

УДК796.015 : 84 : 796.085 : 796.332] – 048.58 (477)

КОМПЛЕКТАЦІЯ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СПОРТУ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ

Едуард Дорошенко¹, Едуард Соболев², Ігор Дорошенко²

¹ Запорізький державний медичний університет

² Запорізький національний університет

Анотація:

Актуальність дослідження.

Глобальні процеси міграції кваліфікованих футболістів є нормою для сучасного професійного футболу, істотно впливають на процеси багаторічної підготовки і результативність змагальної діяльності, що й обумовлює актуальність і своєчасність дослідження.

Мета дослідження – визначити вплив глобальних чинників у процесі комплектування складу команд української Прем'єр-ліги на результативність змагальної діяльності.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури і мережі «Internet»; аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду спортсменів і тренерів, педагогічні спостереження процесу підготовки футбольних команд, аналіз змагальної діяльності на основі статистичних матеріалів офіційного сайту футбольної Прем'єр-ліги України сезону 2018–2019 рр. і офіційних сайтів професійних футбольних команд; методи математичної статистики.

Результати роботи. У результаті експериментальних досліджень визначено показники наявності в складах футбольних команд української Прем'єр-ліги гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» гравцями. Показано, що комплектація переважної більшості українських футбольних команд «легіонерами» або «натуралізованими» гравцями знаходиться на доволі низькому рівні, крім

Completion of football teams of the Ukrainian Premier League in the context of globalization of sport of higher achievements

Actuality of research theme.

The global migration processes of qualified football players are the norm for modern professional football, significantly affect the processes of many years of preparation and the effectiveness of competitive activity, which determines the relevance and timeliness of the study.

The purpose of the study is to determine the influence of global factors in the process of recruiting teams of the Ukrainian Premier League on the effectiveness of competitive activity.

Research methods: analysis and synthesis of data from the scientific and methodological literature and the «Internet»; analysis and synthesis of advanced pedagogical experience of athletes and coaches, pedagogical observations of the process of preparing football teams, analysis of competitive activities based on statistical materials of the official website of the Football Premier League of Ukraine of the 2018–2019 season and official sites of professional football teams, methods of mathematical statistics.

Results of work and key conclusions.

As a result of experimental studies, indicators of the presence of players who are «legionnaires» or «naturalized» players in the football teams of the Ukrainian Premier League have been determined. It is shown that the equipment of the overwhelming

Комплектация футбольных команд Украинской Премьер-лиги в контексте глобализации спорта высших достижений

Актуальность исследования.

Глобальные процессы миграции квалифицированных футболистов являются нормой для современного профессионального футбола, существенно влияют на процессы многолетней подготовки и результативность соревновательной деятельности, что и обуславливает актуальность и своевременность исследования.

Цель исследования – определить влияние глобальных факторов в процессе комплектования составов команд украинской Премьер-лиги на результативность соревновательной деятельности.

Методы исследования: анализ и обобщение данных научно-методической литературы и сети «Internet»; анализ и обобщение передового педагогического опыта спортсменов и тренеров, педагогические наблюдения за процессом подготовки футбольных команд, анализ соревновательной деятельности на основе статистических материалов официального сайта футбольной Премьер-лиги Украины сезона 2018–2019 гг. и официальных сайтов профессиональных футбольных команд, методы математической статистики.

Результаты работы. В результате экспериментальных исследований определены показатели наличия в составах футбольных команд украинской Премьер-лиги игроков, которые являются «легионерами» или «натурализованными» игроками. Показано, что комплектация подавляющего большинства украинских футбольных команд «легионерами» или

II. Науковий напрям

«Шахтар» (Донецьк), «Динамо» (Київ), «Львів» (Львів), «Карпати» (Львів).

Ключові висновки: чинники глобалізації спорту вищих досягнень (міграція та «натуралізація» кваліфікованих футболістів) мають істотний вплив на комплектування складів професійних команд Прем'єр-ліги України: одна команда – ПФК «Олександрія» (Олександрія) не використовує «легионерів» і «натуралізованих» гравців. Рівень «натуралізованих» гравців у футбольній Прем'єр-лізі України є доволі низьким – 1 спортсмен з 312 заявлених футболістів, що становить 0,32% від загальної кількості.

Ключові слова:

змагальна діяльність, удосконалення, аналіз, тенденції, «натуралізація», міграція.

majority of Ukrainian football teams by «legionnaires» or «naturalized» players is at a rather low level, except for the teams «Shakhtar» (Donetsk), «Dynamo» (Kiev), «Lviv» (Lviv), «Karpaty» (Lviv).

Key findings: the globalization factors of top achievement sports (migration and «naturalization» of qualified footballers) have a significant impact on the recruitment of professional teams of the Premier League of Ukraine: one team – PFC Alexandria (Alexandria) does not use «legionnaires» and «naturalized» players. The level of «naturalized» players in the Premier League of Ukraine is quite low – 1 athlete per 312 declared footballers, which is 0.32% of the total.

competitive activity, improvement, analysis, trends, «naturalization», migration.

«натуралізованими» игроками находится на довольно низком уровне, кроме команд «Шахтёр» (Донецк), «Динамо» (Киев), «Львов» (Львов), «Карпаты» (Львов).

Ключевые выводы: факторы глобализации спорта высших достижений (миграция и «натурализация» квалифицированных футболистов) оказывают существенное влияние на комплектование составов профессиональных команд Премьер-лиги Украины: одна команда – ПФК «Александрия» (Александрия) не использует «легионеров» и «натурализованных» игроков. Уровень «натурализованных» игроков в футбольной Премьер-лиге Украины достаточно низкий – 1 спортсмен на 312 заявленных футболистов, что составляет 0,32% от общего количества.

соревновательная деятельность, совершенствование, анализ, тенденции, «натурализация», миграция.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку українського клубного футболу викликає певні сумніви стосовно наявності у регламенті Прем'єр-ліги раціональних критеріїв, які сприятимуть удосконаленню тренувального процесу та змагальної діяльності, в першу чергу, для футболістів – кандидатів до лав національної збірної України. Аналіз результатів змагальної діяльності свідчить, що на клубному рівні та рівні національних збірних команд українські команди за останнє десятиріччя не здобували значних перемог на офіційних міжнародних змаганнях. Здобутки ФК «Шахтар» (Донецьк) в останньому розіграші Кубка УЄФА в 2009 році та перемога збірної України (U-19) на чемпіонаті Європи того ж року залишаються єдиними значними досягненнями українського футболу.

В сучасному професійному футболі значущим є вплив чинників глобалізації спорту вищих досягнень: активно використовуються чинники міграції кваліфікованих футболістів і їх концентрація в провідних футбольних клубах, що істотно підвищує рівень внутрішньої конкуренції та боротьбу за місце в основному складі команди. Провідні футбольні клуби Європи («Реал» (Іспанія), «Барселона» (Іспанія), «Баварія» (Німеччина), «ПСЖ» (Франція), «Манчестер Сіті» (Англія) та ін.) активно використовують трансфери провідних футболістів з метою підсилення гри команди. В зв'язку з цим, виникають проблемні питання стосовно врахування глобальних чинників (міграції футболістів і їх концентрації в складі провідних клубів) в процесі комплектування футбольних команд української Прем'єр-ліги і визначення факторів, які, істотним чином, лімітують результативність змагальної діяльності та досягнення максимально високих спортивних результатів на офіційних міжнародних змаганнях на рівні клубних і національних збірних команд. Завдяки цьому положенню дане дослідження є актуальним і своєчасним.

Дослідження виконано згідно плану науково-дослідної роботи кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і здоров'я Запорізького державного медичного університету за темою: «Оптимізація фізичного стану студентів засобами фізичного виховання та спорту в умовах медичного вищого навчального закладу», № державної реєстрації: 0117U006965. Проблематика статті відповідає тематичному плану наукових досліджень і робіт, які виконані за рахунок коштів державного бюджету Міністерства освіти і науки України на 2016–2017 рр., за темою 2.38 «Сучасні системи розвитку спорту вищих досягнень і стратегія розвитку спорту і олімпійської підготовки спортсменів України на найближчу та віддалену перспективу», № державної реєстрації: 0116U007019.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика впливу глобальних тенденцій на процеси підготовки кваліфікованих спортсменів, команд і результативність змагальної діяльності почали активно висвітлюватися в науковій літературі з початку ХХІ століття. Сто-

совно вивчення міграційних процесів кваліфікованих футболістів і відповідного комплектування складів команд відомі роботи R. Poli, 2010 [5]; Р. Полі, 2013 [8], в яких започатковано вивчення цих процесів на теоретичних основах глобалізації сучасного спорту вищих досягнень: соціалізації провідних спортсменів, тренерів і політизації офіційних міжнародних змагань; професіоналізації спортсменів, тренерів і комерціалізації офіційних міжнародних змагань. У свою чергу, вищенаведені чинники сприяють активізації комплектування клубних і збірних команд висококваліфікованими футболістами за рахунок процесів міграції спортсменів та їх «натуралізації» – зміни громадянства з метою отримання можливості виступати в складі національної збірної команди країни або клубної команди для відповідності складу команди критеріям регламенту змагань української Прем'єр-ліги (<https://www.upl.ua/>) [11]. Розгляд спорту вищих досягнень в якості складового чинника глобальної трудової міграції започатковано в дослідженнях В. Frick, 2009 [10] і V. Nurmi, 2014 [9]. Взагалі методичні підходи закордонних фахівців до вивчення чинників міграції в спорті вищих досягнень має певну специфіку: вищезазначені питання аналізуються виключно в контексті глобальної міграції висококваліфікованих фахівців інших галузей виробництва – менеджменту, промисловості та ін. Вищезазначеним дослідженням притаманні універсальні, комплексні підходи, в той час, як вітчизняні фахівці, які досліджують питання впливу глобалізації спорту вищих досягнень, акцентують увагу на певній специфіці, що притаманна конкретному виду спорту – баскетболу (Р. О. Сушко, 2017; [6]), футболу (Е. Ю. Дорошенко, Е. О. Соболев, 2018 [3]) та ін.

Соціологічні, філософські та політико-правові аспекти впливу глобалізації на розвиток спорту представлено в дослідженні V. Bilohur (2018) [7]. Автор аналізує поняття «спорт» в якості соціальної інституції та соціального руху молоді, що спрямоване на формування глобальних трендів стосовно розвитку здорової життєдіяльності особистості. Підкреслено значущість глобальних чинників як стосовно спортивної підготовки і змагальної діяльності спортсменів, так і для формування здорового способу життя широких верств населення.

Проблемні питання професіоналізації спортсменів і тренерів у контексті впливу глобальних чинників на спорт вищих досягнень (на матеріалі професійного тенісу) представлено в дослідженні О. Борисової (2012) [2]. Зокрема, до питань, які істотно лімітують досягнення максимально високих спортивних результатів, віднесено можливість міграції юних спортсменів і їх концентрація у провідних центрах підготовки світового або регіонального рівнів для підвищення внутрішньої конкуренції в процесі багаторічної підготовки.

Також значущими для проблематики нашого дослідження є питання управління Олімпійським рухом і чинниками професіоналізації в його структурі (О. В. Борисова, 2013 [1]; С. Г. Митрофанова, 2011 [4]). Сьогодні Олімпійський рух розглядається в якості глобального бренду, Ігри Олімпіад мають кошториси витрат на рівні річних бюджетів невеликих країн, кращі спортсмени і тренери є кумирами мільйонів уболівальників, що істотно підвищує їх соціально-політичний статус, і, в деяких випадках, приводить їх до вершин соціальної ієрархії: А. Шварценеггер, губернатор штату (США), В. Кличко, мер столиці (Україна) та ін.

Таким чином, незважаючи на серйозний рівень наукових розробок у даному напрямі, остаточно не вирішеним залишається комплекс прикладних питань, які стосуються впливу глобальних міграційних процесів на результативність змагальної діяльності в футболі. Це пов'язано з активним використанням у складах команд гравців, які мають статус «легіонер» і, так званою «натуралізацією» футболістів з метою отримання права виступів на офіційних міжнародних змаганнях у складі національної збірної країни або для виступів у національних чемпіонатах (для дотримання командою регламентних норм стосовно гравців, які є «легіонерами»).

Мета дослідження – визначити вплив глобальних чинників у процесі комплектування складу команд української Прем'єр-ліги на результативність змагальної діяльності.

Матеріал і методи дослідження. Проаналізовано склади футбольних команд української Прем'єр-ліги в контексті наявності гравців, які є «легіонерами» і «натуралізованими» спортс-

менами. За матеріалами офіційних сайтів дванадцяти футбольних команд української Прем'єр-ліги проаналізовано громадянство 312 спортсменів, які є футболістами-професіоналами і заявлені для участі в змаганнях станом на 15.11.2018 року.

В процесі отримання експериментальних показників отримані дві групи даних: гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами і гравців з первісним українським громадянством. Протягом експерименту проаналізовано наступні показники: поточне місце в турнірній таблиці української Прем'єр-ліги станом на 15.11.2018 року; набрані очки; середня результативність команди за гру; результативність гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами і футболістів з первісним українським громадянством.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури і мережі «Internet»; аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду спортсменів і тренерів, педагогічні спостереження процесу підготовки футбольних команд, аналіз змагальної діяльності на основі статистичних матеріалів офіційного сайту футбольної Прем'єр-ліги України сезону 2018–2019 рр. і офіційних сайтів професійних футбольних команд; методи математичної статистики.

Результати дослідження. У процесі аналізу комплектування футбольних команд Прем'єр-ліги України сезону 2018-2019 рр. виявлено та узагальнено наступні тенденції:

- чотири команди активно використовують гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами: «Шахтар» (Донецьк) – 11 «легіонерів» і 1 «натуралізований» спортсмен (Марлос); «Динамо» (Київ) – 8 «легіонерів»; ФК «Львів» (Львів) – 8 «легіонерів»; «Карпати» (Львів) – 10 «легіонерів». Діапазон показників: від 25% до 48% від загального складу команди;

- «натуралізовані» футболісти в складах футбольних команд Прем'єр-ліги України скоріше є виключенням із загального правила: 1 «натуралізований» футболіст Марлос – «Шахтар» (Донецьк), що складає 0,32% від загальної кількості футболістів Прем'єр-ліги України;

- інші вісім команд футбольної Прем'єр-ліги України використовують гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами значно меншою мірою. Діапазон показників від 0% до 20% від загального складу команди;

- дві команди, які активно використовують гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами – «Шахтар» (Донецьк) і «Динамо» (Київ) посідають відповідно 1 і 2 місця в турнірній таблиці станом на 15.11.2018 року. Також ці колективи є лідерами за показниками набраних очок (разом з ПФК «Олександрія» (Олександрія) та середньої результативності за гру (разом з ПФК «Олександрія» (Олександрія) та «Карпати» (Львів).

У таблиці 1 наведено дані, що отримані в результаті аналізу та інтерпретації статистичного, методичного і відеоматеріалів змагальної діяльності станом на 15.11.2018 року, який міститься на офіційних сайтах української футбольної Прем'єр-ліги і офіційних сайтах професійних футбольних клубів.

Також зазначимо, що попри досить активне використання у складах команд гравців, які є «легіонерами» або «натуралізованими» спортсменами, ФК «Львів» (Львів) і «Карпати» (Львів) не демонструють протягом першого кола стабільної гри і, відповідно, посідають 8 і 9 місця в турнірній таблиці станом на 15.11.2018 року. При цьому, результативність «легіонерів» у ФК «Львів» навіть незначно перевищує аналогічні показники ФК «Шахтар» (Донецьк) – 69,23% і 68,4% відповідно.

Дискусія. Теперішній стан комплектування футбольних команд української Прем'єр-ліги, на нашу думку, обумовлений низкою об'єктивних чинників, а саме:

- низький рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення абсолютної більшості професійних футбольних клубів України в поєднанні з курсом ФІФА, УЄФА та ФФУ на досягнення фінансового «Fair play» та боротьбу з тіньовими доходами в сучасному футболі. Близькими до виконання критеріїв фінансового «Fair play» є два футбольних клуби – «Шахтар» (Донецьк) і «Динамо» (Київ). Ці клуби також є, в значному ступені, відповідними до фінансо-

вого та матеріально-технічного рівнів більшості європейських футбольних клубів, що дозволяє регулярно брати участь у змаганнях Ліги Чемпіонів УЄФА та Ліги Європи УЄФА;

Таблиця 1

Показники комплектування складу футбольних команд української Прем'єр-ліги у взаємозв'язку з результативністю змагальної діяльності (станом на 15.11.2018 р., n = 312)

Назва команди, місце	Показники комплектування складу та результативності змагальної діяльності футбольних команд					
	Заявлені гравці, n_1	Кількість «легіонерів» і «натуралізованих» гравців, n_1 ; %	Кількість українських футболістів, n_1 ; %	Набрані очки, n_1	Середня результативність команди, за гру	Результативність «легіонерів», «натуралізованих» спортсменів і українських футболістів, n_1 ; %
1. Шахтар	25	11+1=12; 48%	13; 52%	40	38:15=2,53	26+12; 68,4%+31,5%
2. Динамо	32	8; 25%	24; 75%	32	20:15=1,33	7+11; 35% + 55%,*
3. Олександрія	24	0; 0%	100; 100%	30	22:15=1,46	22; 100%
4. Ворскла	25	5; 20%	20; 80%	24	15:15=1	4+9; 26,66% + 60%*
5. Зоря	27	4; 14,81%	23; 85,19%	21	19:15=1,26	2+17; 10,52%+89,48%
6. Десна	24	1; 4,17%	23; 95,83%	20	17:15=1,13	17; 100%
7. Маріуполь	27	2; 7,4%	25; 92,6%	20	17:15=1,13	17; 100%
8. Львів	23	8; 34,78%	15; 65,22%	18	13:15=0,87	9+4; 69,23%+30,77%
9. Карпати	24	10; 41,67%	14; 58,33%	16	20:15=1,33	5+15; 25% + 75%
10. Олімпік	24	2; 8,33%	22; 91,67%	16	18:15=1,2	1+17; 5,56%+94,44%
11. Чорноморець	27	1; 3,7%	26; 96,3%	9	9:15=0,6	9; 100%
12. Арсенал	30	5; 16,67%	25; 83,33%	7	8:15=0,53	1+7; 12,5% + 87,5%

Примітки: * – без урахуванням автоголів; n, n_1 – кількість

– доволі низький спортивний рівень футбольних команд української Прем'єр-ліги: 9 місце в таблиці коефіцієнтів клубних команд УЄФА; 17 місце в таблиці коефіцієнтів національних збірних команд УЄФА та 27 місце в таблиці коефіцієнтів національних збірних команд ФІФА станом на листопад 2018 року.

Для порівняльного аналізу впливу глобальних процесів міграції кваліфікованих футболістів доцільно використовувати показники кращих збірних команд Європи і світу (за даними Е. Ю. Дорошенко, Е. О. Соболев, 2018):

– чемпіони Європи 2016 року, національна збірна Португалії: показники наявності в складі команди гравців, які є «легіонерами» – 69,57%; «мігрантами» – 34,78%;

– чемпіони світу 2018 року, національна збірна Франції: показники наявності в складі команди гравців, які є «легіонерами» – 86,96%; «мігрантами» – 17,39%;

– національна збірна України: показники наявності в складі команди гравців, які є «легіонерами» – 21,74%; «мігрантами» – 4,35%.

На нашу думку, прямі екстраполяції показників наявності гравців клубних і національних збірних команд в контексті комплектування складу команди, залучення гравців, які є «легіонерами» або «мігрантами» є неможливими, але аналіз, інтерпретація та узагальнення отриманих даних є передумовою для визначення шляхів і тенденцій розвитку футболу, оптимізації багаторічної підготовки і змагальної діяльності.

Висновки

1. Чинники глобалізації спорту вищих досягнень (міграція та «натуралізація» кваліфікованих футболістів) мають істотний вплив на комплектування складів професійних команд фут-

больної Прем'єр-ліги України: лише одна команда – ПФК «Олександрія» (Олександрія) не використовує «легіонерів» і «натуралізованих» гравців.

2. Рівень «натуралізованих» гравців у футбольній Прем'єр-лізі України є доволі низьким – 1 спортсмен з 312 заявлених футболістів (Марлос – «Шахтар» (Донецьк), що становить 0,32% від загальної кількості спортсменів).

3. Чинниками, що істотно лімітують кількість гравців у складах футбольних команд Прем'єр-ліги України, які є «легіонерами» або «мігрантами», є наступні:

- низький рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення футбольних клубів;
- внаслідок цього, доволі низький спортивний рівень футбольних команд української Прем'єр-ліги сезону 2018–2019 рр.

Перспективи подальших досліджень ґрунтуються на вивченні можливостей корекції багаторічної підготовки кваліфікованих футболістів на основі врахування дії чинників глобалізації спорту вищих досягнень.

Список літературних джерел

1. Борисова О. Управление профессионализацией олимпийского спорта в контексте опыта организации профессионального спорта / О. Борисова, Ю. Мичуда // Наука в олимпийском спорте. – 2013. – № 3. – С. 73–80.
2. Борисова О. Глобализация и ее влияние на развитие мирового профессионального тенниса / О. Борисова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2012. – № 5 (1). – С. 117–122.
3. Дорошенко Е.Ю. Фактори міграції в контексті впливу на результативність змагальної діяльності кваліфікованих футболістів / Е. Ю. Дорошенко, Е. О. Соболев // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні фізичної культури і спорту / фізична культура і спорт. – 2018. – Вип. 9 (103) 18. – С. 51–54.
4. Митрофанова С. Г. Управление олимпийским движением в условиях глобализации: автореф. дисс. ... канд. политических наук: спец.: 23.00.02 Политические институты, процессы и технологии / С. Г. Митрофанова. – Санкт-Петербург: 2011. – 18 с.
5. Поли Р. Глобализация спорта (на примере футбола) / Р. Поли // Наука в олимпийском спорте. – 2013. – № 4. – С. 52–57.
6. Сушко Р. Формирование теоретической модели развития баскетбола в Украине с учетом влияния факторов глобализации спорта высших достижений / Р. Сушко // Наука в олимпийском спорте. – 2017. – № 1. – С. 48–55.
7. Bilohur V. Conceptual sport formation as a social system, social institute and social movement in conditions of globalization / V. Bilohur // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2018. – № 73. – С. 13–24. DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2018.143877>.
8. Poli R. Understanding globalization through football: The new international division of labour, migratory channels and transnational trade circuits // Review for the Sociology of Sport. – 2010. – Vol. 45, issue 4. – P. 491–506. DOI: <https://doi.org/10.1177/1012690210370640>.
9. Nurmi V. Sport Labor Migration, Globalization and Dual-Career: University of Jyväskylä / Veera Nurmi. – 2014. – 92 p.

References

1. Borisova O., Michuda Yu. (2013) Upravlenie professionalizatsiyey olimpiyskogo sporta v kontekste opiuta organizatsiyi professionalnogo sporta. Nauka v olimpiyskom sporте, vol. 3, pp. 73–80.
2. Borisova O. (2012) Globalizatsiya i ee vliyanie na razvitie professionalnogo tennisa. Slobozhanskiy naukovо-sportivniy visniyk, vol. 5 (1), pp. 117–122.
3. Doroshenko E., Sobol E. (2018) Faktoriu migratsii v konteksti vpliyuvu na rezultativnist zmagalnoyi diyalnosti kvalifikovanih futbolistiv. Naukoviy chasopis NPU M. P. Dragomanova. Seriya 15. Naukovо-pedagogichni problemie fizichnoi kulturyi, vol. 9 (103) 18, pp. 51–54.
4. Mitrofanova S. (2011). Upravlenie olimpiyskim dvizheniem v usloviyah globalizatsii: avtoref. dis. ... kand. Politichnih nauk: spets.: 23.00.02 Politichni institute, protsesi i tehnologii, Sankt-Peterburg, p. 18.
5. Poli R. (2013) Globalizatsiya sporta (na primere futbola). Nauka v olimpiyskom sporте, vol. 4, pp. 52–57.
6. Suchko R. (2017) Formirovanie teoreticheskoy modeli razvitiya basketbola v Urraine s uchedom vliyaniya faktorov globalizatsii sporta vischih dostizheniyi. Nauka v olimpiyskom sporте, vol. 1, pp. 48–55.
7. Bilohur V. (2018) Conceptual sport formation as a social system, social institute and social movement in conditions of globalization. Gumanitarniy visniuk zaporizkoiy derzhavnoiy inzhenernoiy akademii, vol. 73. – pp. 13–24. DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2018.143877>
8. Poli R. (2010) Understanding globalization through football: The new international division of labour, migratory channels and transnational trade circuits. Review for the Sociology of Sport. vol. 45, issue 4, pp. 491–506. DOI: <https://doi.org/10.1177/1012690210370640>.
9. Nurmi V. (2014) Sport Labor Migration, Globalization and Dual-Career. University of Jyväskylä, 92 p.
10. Frick B. (2009) Globalization and Factor

10. Frick B. Globalization and Factor Mobility // Journal of Sports Economics. – 2009. – Vol.10, № 1. – P. 88–106.
11. Офіційний сайт футбольної Прем'єр-ліги України. – <https://www.upl.ua/>
- Mobility. Journal of Sports Economics, vol.10, no 1, pp. 88–106.
11. Ofitsiyinyi sait futbolnoyi Prem'er-ligi Ukraini. – <https://www.upl.ua/>

DOI: <http://doi.org/>

Відомості про авторів:

Дорошенко Е. Ю.; orcid.org/0000-0001-7624-531X; doroe@ukr.net; Запорізький державний медичний університет, просп. Маяковського, 26, Запоріжжя, 69035, Україна.

Соболь Е. О.; orcid.org/0000-0002-6351-7272; doroe@ukr.net; Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна.

Дорошенко І. Е.; orcid.org/0000-0003-0600-2798; doroe@ukr.net; Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна.